

BOP3103

Bachelor i interiørarkitektur - BIN

EKEBERG

BOFELLESSKAP

- et bofellesskap for asylsøkere i Oslo

Individuell bacheloroppgave

Høyskolen Kristiania

29.05.19

Vår 2019

"Denne bacheloroppgaven er gjennomført som en del av utdannelsen ved Høyskolen Kristiania. Høyskolen er ikke ansvarlig for oppgavens metoder, resultater, konklusjoner eller anbefalinger."

Forord

Det har i denne bacheloroppgaven blitt utarbeidet en løsning til drift og design av et asylmottak hvor det rettes fokus mot temaet omgivelsesestetikk og løsninger tilrettelagt for brukergruppens bosituasjon. Mennesker som søker asyl er først og fremst personer som ufrivillig har flyktet fra sine hjemland og som befinner seg i en ustabil situasjon.

Det har under utførelsen av oppgaven vært et ønske om å skape omgivelser som har en betydelig og givende effekt på beboerne. Empati har spilt en viktig rolle for å oppnå gode designløsninger, og det har vært både emosjonelt og lærerikt å sette seg inn i brukergruppens situasjon.

Arbeidsprosessen har vært både gøy og krevende. Etter fullført bacheloroppgave føler jeg meg endelig klar for å klyve ut av min lille studiegrotte, si hei til verden og hoppe ut i arbeidslivet!

Jeg vil først og fremst takke min fantastiske veileder Jeremy Williams som både har vært åpen for filosofiske diskusjoner og som har kommet med gode tips til ulike designløsninger. Williams har gjennom mine tre studieår vært en motiverende foreleser som har engasjert seg for sine elever. Dette setter vi alle stor pris på!

Jeg vil takke mine medelever for gode diskusjoner og fine sosiale sammenkomster. Deres engasjement og høye ambisjoner har spilt en viktig rolle for min egen utvikling som designer.

Til slutt vil jeg takke mine nærmeste venner og familie som alltid har vist meg mental støtte, kommet med blomster under tunge perioder, stilt opp med materialer, lånt bort kameraer og som har sagt «kämpa på nu, bara några dagar kvar»

Oslo, 28.05.2019

Sammendrag

Innledning

Emnet med designergruppen Makers Hub har vært til inspirasjon for oppgavens tema. Oppgavens formål har vært å designe omgivelser for beboere ved et asylmottak som skal forsikre et beroligende opphold ved mottaket.

Teori

I teoridelen blir det kort forklart hvordan en asylprosess forekommer slik at leseren skal få en forståelse av hvor i prosessen prosjektets brukergruppe befinner seg. Videre blir resultater fra undersøkelser rettet mot psykisk helse ved asylmottak presentert. Teorien om omgivelsesestetikk blir så presentert med fokus på data om menneskers estetiske behov særlig rettet mot resultater fra funn i de overnevnte undersøkelsene.

Metoder og datainnsamling

Leseren vil få et innblikk hvilke metoder som er blitt tatt i bruk under idéutviklingsfasen.

Konsept

Kort oppsummert omhandler konseptet menneskets forhold til fortid, nåtid og fremtid og hvordan design kan formidle de gode verdiene av alle tre tidsaspekter i en løsning.

Løsninger og begrunnelse for faglige valg

Kapittelet går i dybden på hvordan designeren har tenkt under utforming av bofellesskapet. Det blir grundig forklart ideer ved ulike løsninger og hvordan disse er kan utnytter på best mulig måte. Løsningene knyttes til oppgavens problemstilling og har som mål å løse denne.

Universell utforming

Her beskrives det ulike tiltak som har vært nødvendig for å utvikle et inkluderende design både i leiligheter og i fellesarealer.

Bærekraft

Det drøftes sammenhengen mellom bærekraft og mennesket og på hvilken måte samfunnet kan tjene på friske omgivelser for brukergruppen.

Oppsummering og konklusjon

Problemstillingen blir besvart. Her blir også tanker om hvordan oppgaven alternativt kunne ha blitt løst meddeles.

Innhold

1.0 Innledning.....	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema	8
1.2 Problemstilling.....	9
1.3 Formål.....	9
1.4 Avgrensninger	10
1.5 Brukergruppe	11
1.6.0 Bygg og beliggenhet: Ekeberg hovedgård - ordinærmottak.....	11
1.6.1 Stedsanalyse	12
2.0 Teori	13
2.1 Et overblikk over den norske asylprosessen.....	13
2.2 Bosituasjon – Psykisk helse ved Norske asylmottak.....	13
2.3 Omgivelseestetikk.....	15
3.0 Metoder & datainnsamling.....	18
3.1.0 Brukergruppen	18
3.1.1 Befaring ved et asylmottak	18
3.1.2 Intervjuer.....	18
3.1.3 Involvering.....	19
3.1.4 Dokumentarer	19
3.2.0 Befaring ved Ekeberg hovedgård	19
3.2.1 Samtale med arvingene av stamhuset	20
3.2.2 Workshop.....	20
3.3.0 Kreative metoder	20
3.3.1 Tankekart	20
3.3.2 Skisseprosess.....	20

3.3.3 Moodboards	21
4.0 Konsept – Verdifull bevegelse	21
5.0 Løsninger og begrunnelse for faglige valg.....	23
5.1.0 Planløsning	23
5.1.1 Hagen	23
5.1.2 Hovedbygg.....	24
5.1.3 Nybygg.....	25
5.2.0 Fargebruk.....	26
5.2.1 Leiligheter i hovedbygg	26
5.2.2 Nybygg og fellesarealer	26
5.3.0 Materialer.....	27
5.3.1 Eksisterende overflater.....	27
5.3.2 Bruken av tre i ny konstruksjon	27
5.3.3 Fliser	28
5.3.4 Ull	28
5.3.5 Terracotta	28
5.3.6 Pressede blomster.....	28
5.4 Naturlig lys og kunstig belysning	28
5.5 Møbler	29
5.6 Arkitektoniske virkemidler.....	30
6.0 Universell utforming	30
7.0 Bærekraft.....	31
8.0 Oppsummering og konklusjon	31
9.0 Litteraturliste	33

Vedlegg

I Historien til Ekeberg hovedgård

- II** Analyse av Ekeberg hovedgård
- III** Befaring til et transittmottak
- IV** Intervju av tidligere beboer ved asylmottak
- V** Notater fra dokumentarer
- VI** Workshop på Ekeberg
- VII** Skisser av utforming av nybygg

1.0 Innledning

I prosess og prosjektbeskrivelsen vil det gjøres rede for bacheloroppgavens tema og problemstilling samt å beskrive oppgavens grunnarbeid som har blitt gjennomført ved hjelp av både kvalitative og kvantitative researchmetoder i form av dybdeintervjuer, befaringer, og analyser av rapporter og dokumentarer. Videre vil det bli begrunnet for funksjonelle og estetiske løsninger som har blitt utført i prosjektet og hvilken betydning disse vil ha for brukerne. Beskrivelsen avsluttes med en konklusjon om hvorvidt problemstillingen er løst og på hvilken måte den blir besvart i bacheloroppgaven.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Allerede i 4. semester fikk jeg en idé om å rette min bacheloroppgaves fokus mot asylmottak, da jeg lenge har engasjert meg for arbeid rettet mot inkludering og likestilling av mennesker som lever i en form for utenforskap. Ønsket ble forsterket under et studiekurs med designergruppen Makers Hub, da de introduserte meg og mine medstudenter for et annet perspektiv av interiørarkitektur enn det studieløpet tidligere hadde rettet fokus mot.

Av Makers Hub lærte jeg om en retning innen interiørarkitektur som fokuserer på mennesker i samfunnet med et stort behov for design og omgivelser som er sterkt knyttet til psykisk helse. Det har vært svært viktig for meg å arbeide med en bacheloroppgave hvor jeg kan bidra med å utforme omgivelser som formidler likeverd og muligheter.

Det hender at asylmottak blir nedlagt dersom behovet for mottaksdrift synker, og ulike institusjoner må hvert år fornye sin søknad til UDI om forlenget drift av sine asylmottak. Det forutsettes på bakgrunn av dette at dersom behovet for asylmottak blir fraværende, vil gjeldende bebyggelse forbli et boligkompleks som kan benyttes som et bofellesskap, uavhengig av beboernes situasjon. Bofellesskapets boligløsninger varierer fra 3-roms til 1-roms leiligheter og kan derfor tas i bruk av mennesker i ulike bosituasjoner fra alminnelige bofellesskap for familier og enslige, til eksempelvis en studentby.

1.2 Problemstilling

Å være på flukt fører til en usikker fremtid. Bosituasjonen ved norske asylmottak er ofte stressende for beboerne da ventetiden på svar om oppholdstillatelse varierer, og ofte kan ta flere år. Under oppholdet ved asylmottakene er beboerne uvitende om når beslutningen om deres fremtid blir tatt, og situasjonen kan være belastende for individene. Prosjektets designløsninger er tilrettelagt beboernes estetiske behov hvor det rettes fokus mot god design for psykisk helse hvor målet er å utforme beroligende og verdifulle omgivelser ved et asylmottak.

Problemstillingen lyder som følger:

“Hvordan kan man ved hjelp av interiørarkitektur skape et bomiljø som kan bidra til givende omgivelser og velvære?”

Underspørsmål:

“Hvilke psykiske utfordringer møter beboere ved asylmottak?”

“På hvilken måte er omgivelsesestetikk aktuell for beboere ved et asylmottak?”

1.3 Formål

En undersøkelse ved Høgskolen i Lillehammer har vist til dårlig bostandard ved norske asylmottak som har resultert til dårligere helse blant mennesker som bor ved asylmottak, enn blant resten av befolkningen (Strumse 2016). Formålet med denne bacheloroppgaven er å skape omgivelser som har en positiv psykisk effekt på beboerne ved asylmottak i Norge og som kan invitere til verdifulle opplevelser under oppholdet ved mottaket, uavhengig av om menneskene som har søkt asyl returneres til hjemlandet eller får bli i Norge. I den forbindelse har det vært viktig å fokusere på muligheten for integrering og aktivisering i nærmiljøet da hensikten er at beboerne lettere skal kunne lære om norske verdier i tillegg til å være stolte av sin egen identitet. Kulturell kunnskap er berikende og verdifull, og vil kunne være givende for beboerne uavhengig av hva som kommer til å skje i fremtiden. Etersom asylmottaket vil være beboernes første møte med Norge, vil det være viktig å introdusere beboerne for sine nye omgivelser med norske verdier innen kultur og design.

1.4 Avgrensninger

Brukergruppen består av enslige mindreårige og barnefamilier, og inkluderer ikke enslige voksne asylsøkere.

Mottaket vil fungere som et delvis desentralisert ordinærmottak. Et ordinærmottak er mottaket hvor asylsøkere bor lengst. En delvis desentralisert mottaksdrift betyr at mottaket ikke fungerer som en institusjon, men at beboerne bor i egne boliger med eget bad og kjøkken hvor de sørger for sin egen mat og økonomi. Beboerne har tilgang til besøkskontor men det befinner seg oftest ikke ved mottaket. I prosjektet tilrettelegges det for kontorer ved bofellesskapet slik at de enslige mindreårige har lett tilgjengelighet til oppfølging. Det vil i tillegg tilrettelegges for nattevakter for ansatte dersom det er etterlengtet.

Loft og kjeller i hovedbygg er ikke inkludert i dette prosjektet, men tanken er at arealer i kjeller skal disponeres som felles vaskeri og lager mens loftet vil fungere som kontor og værelse for ansatte. Nevnte områder vil ikke detaljeres nærmere, annet enn det som står i dette avsnittet.

Prosjektets løsning vil ikke forholde seg til budsjettammen som tildeles norske asylmottak. Fokuset rettes heller mot designløsninger som resulterer til friske omgivelser både til fordel for beboer og staten. Dersom beboere ved asylmottak blir tatt godt vare ved asylmottakene, vil beboerne være klare til å bidra som en samfunnsressurs etter tildelt oppholdstillatelse.

Fasade og hage er ikke prosjektert annet enn i visualiseringer og i et disponeringskart av området.

Det vil ikke tilrettelegges for rullestolbrukere og universell utforming i leiligheter i nybygget da konstruksjonen er basert på et utformingsgrunnlag for såkalte «tiny houses» - disse boligene skal være så små som mulig, men samtidig være meget funksjonelle og dekke alle behov et hjem har. Alle leilighetene i hovedbygget er universelt utformet, men det er ikke installert heisforbindelse til leiligheter i 2. etasje da det er problematisk å installere heis grunnet eldre bebyggelse. Alternativt ville heis blitt installert på byggets fasade.

Tekniske installasjoner som ventilasjonsanlegg, strømtilførsel og etc. vil ikke prosjekteres da disse vil utføres i samarbeid med fagfolk innen de ulike områdene. Det må dog påpekes at gulvbåren varme installeres i hovedbygg. Eksisterende laftevegger trenger av den grunn ikke å varmeisolerers.

Det forutsettes at rømningsveier i forbindelse med brannsikkerhet løses i samarbeid med fagfolk med brannsikringskompetanse, og rømningsveier vil derfor ikke vises til i dette prosjektet.

Det vil kun prosjekteres tekniske tegninger av begge byggenes 1. etasjer da leilighetene i 2. etasje er tilsvarende leilighetene i etasjen under. Byggenes øvre etasjer vil på bakgrunn av dette kun fremstilles i visuelle møbleringsplaner.

Nybygg er utarbeidet med fravær av fokus på teknisk oppbygning av konstruksjon da dette i realiteten vil blitt utført i samarbeid med en arkitekt og andre fagfolk.

1.5 Brukergruppe

Brukergruppen består av barnefamilier og enslige mindreårige mellom 15-18 år som søker asyl i Norge og som under ventetiden bor ved ordinærmottak. Det anses som en fordel for både de enslige mindreårige og familiene å bo i fellesskap. Rapporter viser til situasjoner hvor omsorgssvikt blant enslige mindreårige er utbredt blant norske asylmottak (riketstilstand). I dokumentaren «Helene sjekker inn - Asylmottak», kommer det tydelig frem at unge enslige som har reist fra egen familie til et annet land har behov for omsorg og stabilitet rundt seg. Omsorgsansvaret ungene i barnefamiliene får for sine foreldre blir også poengtert i NRKs dokumentar da barna raskt lærer seg norsk på skoler og i barnehager (som visualisert av NRK 2017, «Helene sjekker inn – Asylmottak»). Mens de enslige mindreårige vil ha muligheten til å gå på skole og raskt kan integreres i samfunnet, er det ofte problematisk for voksne mennesker som søker asyl å få arbeidstillatelse i Norge (riketstilstand). Dette fører til at ungdommen lettere integreres i samfunnet enn de voksne. De mindreårige kan derfor være en hjelpende hånd for foreldrene i barnefamiliene til å forstå det norske systemet, mens barnefamiliene til gjengjeld kan bidra med stabile omgivelser for de enslige mindreårige.

1.6.0 Bygg og beliggenhet: Ekeberg hovedgård - ordinærmottak

Hovedbygget ved Ekeberg hovedgård sto ferdig bygget i 1776 og ligger i Ekebergveien 65 i Oslo. Byggets historie er grundig dokumentert, og bygget er meget viktig for Ekebergs historie og befolkningen i nærmiljøet (Se vedlegg I for utdypende historie om Ekeberg hovedgård). Byggets konstruksjon er utformet med norsk tradisjonell lafteteknikk som er en

synlig og godt bevart konstruksjon i dagens bygg (se vedlegg II for en beskrivende analyse av Ekeberg hovedgård).

Bygget er på 450 kvadratmeter fordelt over fire etasjer inkludert loft og kjeller og tomten har et uteareal på ca. 1900 kvadratmeter. Bofelleskapets beliggenhet vil være til stor fordel for beboerne da de vil ha gangavstand til sentrum samtidig som de bor i rolige tilbaketrukne omgivelser, noe som anses som viktig ifølge ansatte ved ulike asylmottak (Strumse 2016, 7).

I dette prosjektet vil bygget kunne huse 3 barnefamilier med opptil 5/6 personer. I tillegg har det i hagen blitt konstruert et eget bygg som kan huse 4 enslige mindreårige som har søkt asyl i Norge. Det vil være en fordel for brukergruppen å ha færre beboere i hver boenhet, fremfor en større boenhet med små værelser og plass til flere. Tidligere studier har vist at flere beboere som bor tett kan føre til ubehageligheter og et større konfliktnivå blant beboere ved asylmottak (Strumse 2016, 9).

1.6.1 Stedsanalyse

Det har ved hjelp av en stedsanalyse blitt sett på tilgjengelighet og relevans for å ha et asylmottak på Ekeberg hovedgård. Metoden tas i bruk ved å gjøre en vurdering av nærområdet for å få en bedre oversikt over hvor optimal beliggenheten er for byggets fremtidige funksjon og evt. hvilke behov som må tilrettelegges for brukergruppen.

Resultater fra kartlegging av nærområdet, viser til god tilgjengelighet for turområder og utførelse av ulike aktiviteter. Lokale tilbud vil være til stor fordel da beboerne bruker oppholdstiden ved ordinærmottaket på å vente på svar om opphold fra UDI.

På Ekeberg vil beboerne ha naboer i nærheten. Å komme i kontakt med naboer er viktig for beboere ved asylmottak da de gjerne har et ønske om å lære Norsk og integreres i det Norske samfunnet (som visualisert av NRK 2016, «mottaket – å ha et mottak som nabo»).

I nærheten av boligområdet ligger Ekeberg bondegård med rideskole og Ekeberg idrettshall hvor beboerne har mulighet til å delta i ulike aktiviteter.

Parallelt for hovedgården ligger Ekeberg camping. Denne betjenes under sommersesongen, 3 måneder i året. Campingbidrar i området med aktivitet og en pulserende hverdag. Til fordel for beboerne ved Ekeberg ordinærmottak har de mulighet til å være en ressurs for campingjestene hvor de kan bidra med tips om Oslo by og nærmiljøet etter hva de selv har erfart som nyinnflyttede.

2.0 Teori

2.1 Et overblikk over den norske asylprosessen

For å få beskyttelse i Norge må alle som kommer til landet som flyktninger gjennom en prosess. Det vil her beskrives kort hvordan prosessen foregår slik at leseren kan få en forståelse for hvor i prosessen gjeldende brukergruppe for denne bacheloroppgaven befinner seg.

Enslige voksne og barnefamilier ankommer et ankomstsenter hvor en registreres hos politiet og UDIs asylsystem, samt gjennomgår helsesjekker. Enslige mindreårige asylsøkere blir sendt direkte til et omsorgssenter (UDI).

Etter et par dager på ankomstsenteret sendes enslige voksne og familier videre til et transittmottak. Her bor de til søknaden og resultater fra helsesjekkene er registrert og asylintervju hos UDI er gjennomført. Enslige mindreårige sendes til egne transittmottak. Hensikten er at asylsøkerne kun skal bo ved transittmottakene i et par uker, men ofte tar registreringsprosessen lengre tid, og asylsøkerne blir boende i opptil seks måneder. Ved få tilfeller kan mennesker bo ved transittmottaket i mer enn ett år (UDI).

Når søknadene er registrert sendes beboerne ved transittmottakene videre til et ordinærmottak. Der bor de til søknaden om beskyttelse er behandlet. Behandlingstiden kan variere fra et par måneder til flere år. Enslige mindreårige bor oftest på egne ordinærmottak (UDI).

I tillegg til ordinærmottak finnes det også botilbud som integreringsmottak etter endt opphold ved et transittmottak (UDI).

Ved integreringsmottakene må beboerne forplikte seg til å følge kommunens kvalifiseringsprogram. Dette tilbudet er rettet mot enslige voksne og barnefamilier som enten har fått opphold, eller som mest sannsynlig vil få oppholdstillatelse (UDI).

2.2 Bosituasjon – Psykisk helse ved Norske asylmottak

En kvantitativ metode blir tatt i bruk for å måle data basert på fakta, mens en kvalitativ metode tas i bruk ved analysing og tolking (Helbæk 2011, 9). For å få et faktabasert grunnlag for videre gjennomføring av bacheloroppgaven, har det blitt tatt i bruk både kvantitative og

kvalitative metoder i form av notater fra undersøkelsesbaserte rapporter og analyser og i form av observasjon fra dokumentarer med faktaopplysninger om bosituasjon.

Boforholdene ved transittmottakene er enkle og av lav standard. Med felles toaletter, i noen tilfeller felles rom med plass til 8 personer, og en kantine hvor alle måltider serveres er det kun mulig å trekke seg tilbake på sitt eget lille rom, eller dersom en bor med flere, kun i sin egen seng. Muligheten til å tilberede sin egen mat er oftest ikke tilstede. All mat må spises ved mottakets kantine med unntak av særegne grunner som f. eks sykdom. Ofte oppleves maten som serveres ved transittmottakene problematisk å spise for beboerne, da beboerne er oppvokst med andre matkulturer, og standarden på måltidene ved mottakene til tider er meget lav (som visualisert av NRK 2016, «mottaket – de store småproblemene»).

Ved ordinærmottakene er beboerne ofte friere og har mer tilgang til privatliv. Disse mottakene kommer ofte i form av eneboliger, rekkehus eller boligblokker som enten er sentraliserte eller desentraliserte (dette vil si at mottakene enten har alle boenheter og fasiliteter på ett sted, eller at de har flere spredte boenheter) (Strumse 2016, 6). Mottakene huser ofte opp til 100 personer, i enerom, tomannsrom, 6-8 mannsrom for enslige, eller leiligheter. Standarden på disse boligene er ofte lav med nedslitte overflater, gjennomtrekk, fuktskader og dårlig tilgjengelighet for universell utforming (Strumse 2016, 6). Selv om beboerne har mer tilgang til privatliv bor de ofte trangt med felles bad, og felles kjøkken. Ved noen tilfeller har beboerne egne bad, og enda sjeldnere har beboerne eget kjøkken (Strumse 2016, 5).

Byggenes beliggenhet befinner seg ofte i nedslitte områder med lav sosial status (Strumse 2016, 6). Ved ordinærmottakene er beboerne nødt til å tilberede sin egen mat og styre sin egen økonomi. Hver voksen får utbetalt i underkant av 2500 kr pr. måned (Riketstilstand). Økonomien blir derav stram da asylsøkere sjelden får mulighet til å utføre lønnet arbeid under ventetiden ved mottakene. Den lave standarden ved mottakene og beliggenhet av mottakene signaliserer fravær av inkludering og distanserer beboerne fra integrering.

Lang ventetid og fravær av jobbmuligheter fører til at mange beboere er meget passive under oppholdet ved asylmottakene. Passiviteten har en negativ effekt på beboernes psykiske helse. Situasjonen gjør at beboerne stadig tenker og undrer over hva fremtiden vil bringe, stressnivået øker og beboerne har vanskeligheter med å slappe av (som visualisert av NRK 2017, «Helene sjekker inn – Asylmottak»).

Det forekommer høye tall som viser til psykisk lidelse hos beboere ved ulike asylmottak. Årsakene varierer, men ofte er problemene påvirket av situasjonen beboerne har flyktet fra. Bygningsmessige forhold ved mottakene kan også ha en negativ virkning på beboernes psykiske helse (Strumse 2016, 11). Eksempelvis kan mangel på universell utforming, trange boløsninger og små dobbeltrom føre til konflikter mellom beboerne (Strumse 2016, 10).

Mange av de enslige mindreårige som søker asyl i Norge opplever stress, angst og depresjon under opphold ved asylmottaket. Mange har vært gjennom traumatiske opplevelser både i hjemlandet og ved reisen til Norge. Dette leder til at ungdommene får søvnproblemer, mareritt, økt aggresjon, dårligere konsentrasjonsevner og symptomer som forbindes med PTSD (Sønsterudbråten 2018, 60). Ungdommene som bor ved mottakene har behov for omsorg og trygge rammer rundt seg som kan bidra til å redusere ungdommenes stressnivå (Sønsterudbråten 2018, 61).

2.3 Omgivelsesestetikk

For å forstå hvilke behov som må dekkes hos mennesker med psykiske belastninger, vil det være viktig å få et overblikk over hvordan ulike omgivelser oppfattes ved ulike situasjoner. Mennesker påvirkes av sine omgivelser både bevisst og ubevisst, hvor den estetiske kvaliteten av omgivelsene avgjør hvordan en påvirkes. Omgivelsesestetikk omhandler nettopp dette, og er et begrep som tas i bruk innen det tverrfaglige feltet omgivelingspsykologi, miljøpsykologi og arkitekturpsykologi (Cold 2008, 193).

Med omgivelsesestetikk forskes det på å forstå menneskers følelser og tanker om omgivelsene med estetikk som hovedfokus. I arkitekt- og forsker Birgit Colds artikkel «Helse i tid og

rom», nevner hun tre sider ved estetikk med forskjellige historiske røtter, disiplintilhørighet og allmennbruk. Hun beskriver de tre sidene som følger:

- Estetikk som det vi umiddelbart oppfatter gjennom våre sanser.
- Estetikk som omhandler det skjønnes natur, det pene, rene og harmoniske.
- Estetikk som betegnelse for teorier for kunstforståelse og kunstkritikk. Kulturell tilhørighet spiller en stor rolle for opplevelsen av det skjønnes historiske tradisjon.

Her vil det sees nærmere på estetikk gjennom sanser og opplevelser da opplevelsen av et rom reflekterer gjennom menneskets sanser. Opplevelsen er forskjellig fra person til person avhengig av menneskenes bevissthet og sanseapparat (Klingenberg 2015, 145).

Omgivelsenes estetiske uttrykk i forbindelse med sansene kan deles i tre og består av «den sansemessige» - stimuli og utfordring, «den formale» som er knyttet til designprinsippene og «den symbolske» - assosiasjoner og holdninger.

«Omgivelser som gir opplevelse av trygghet og identitet, harmoni og vennlighet og samtidig stimulerer, og til en viss grad utfordrer, er tegn på kulturer som intuitivt eller bevisst erkjenner menneskets behov for estetisk kvalitet (Cold 2008, 194).»

Slitte og uryddige omgivelser gir uttrykk for uviktighet og har en negativ effekt på individer. Mennesker oppfører seg på et spesielt vis tilpasset stedets utseende og det er derfor lettere å være mer uforsiktige i sjuskete omgivelser. I motsetning til dette vil vakre omgivelser og smakfulle rom oppfattes som gode og verdifulle med positive egenskaper.

Forståelsen

Rommet skapes av mennesket og varierer avhengig av menneskets behov og væremåte. «Et rom er aktivt og har evne til å samle eller isolere, omfavne eller fremmedgjøre, beskytte eller true, frigjøre eller fengsle» (Pallasmaa 2007, 164). Rommet påvirker menneskers følelser og

kobler oss til assosiasjoner fra underbevisstheten. For eksempel er det en ubevisst sammenheng mellom lune hjørner hvor vi føler hygge og menneskets livmor. Rommet og selvet blir dermed til ett (Pallasmaa 2007, 168).

Den finske arkitekten Alvar Aalto snakket på 30-tallet om hvor stor forskjellen mellom oppfattelsen av en omgivelse kan være mellom bruker og skaper. Han var i gang med å tegne Paimio-sanatoriet som et funksjonelt laboratorium som skulle være med på å lege sykdommer. Aalto ble syk under planleggingen og måtte tilberede tid på sykehus. Der innså han at omgivelsene ikke var tilrettelagt for pasientenes psykologiske svekkede tilstand (Pallasmaa 2007, 169). Opplevelsen fikk Aalto til å ville utvide sin designmetode. Han ønsket å tilrettelegge for pasientens svekkede tilstand og endte med å male himlingen med en beroligende farge, og passe på at vannet rant lydløst gjennom sykerommenes kraner (Pallasmaa 2007, 170).

Forandring fryder

Mennesker har behov for variasjon i sin hverdag for en stimulerende tilværelse. Forandring skjerper den estetiske oppmerksomheten og gir stimuli som det er vanskelig å tenke seg fraværet av (Cold 2008, 199). For mye stimuli kan skape forvirring og kaos, da mennesket mister oversikt og kontroll. For lite stimuli kan ha en negativ effekt på mennesket da fravær av overraskelser er store. For eksempel er helt hvite rom slitsomme for synet da kroppens sanseapparat konstant er på utkikk etter et nytt inntrykk å ta til seg (Thurmann-Moe 2017, 23).

Biofilii

Forskning viser til at kontakt med naturen har en positiv effekt på mennesker. Både levende naturfenomener og gjengivelser av dette gjennom lyd og bilde har en helbredende effekt på mennesket og virker både beroligende og styrkende (Cold 2008, 203). Naturen har en stressberoligende virkning på mennesket og gir evnen til å gjenvinne konsentrasjonsevnen etter mentalt krevende arbeid.

Trygghet

Dagslys og oversikt gir mennesket en estetisk opplevelse og følelse av frihet. Mennesket blir trygg på sine omgivelser og kan enkelt orientere hva som skjer rundt seg (Cold 2008, 204).

3.0 Metoder & datainnsamling

3.1.0 Brukergruppen

Befaring og samtaler ved Refstad asylmottak ble utført i samarbeid med en medelev (kandidatnummer: 300176).

3.1.1 Befaring ved et asylmottak

For å få et overblikk over situasjon og behov for videre utvikling av prosjektet, ble det gjennomført en befaring ved et asylmottak i Oslo. Sikkerheten ved mottaket var godt ivaretatt da det både måtte vises til en politiattest og skrives under på et dokument om krav på taushetsplikt ved ankomst ved mottaket (se vedlegg III for analyse av besøk ved et transittmottak). Avgjørelsen om å innhente informasjon fra et transittmottak fremfor et ordinærmottak ble tatt på grunnlag av fraværende informasjon om opphold og personlige opplevelser ved transittmottakene i ulike rapporter. Da det i dette prosjektet skal utarbeides et ordinærmottak, vil innhentet informasjon om opphold på transittmottak være et viktig grunnlag for videre arbeid. Slik etableres en forståelse for hva asylsøkerne opplever før de ankommer et ordinærmottak.

3.1.2 Intervjuer

Det har i prosjektet blitt gjennomført samtaler med 6 beboere ved besøkte asylmottak. Av sikkerhetsmessige årsaker og med hensyn til den norske personvernloven vil ikke innhentet data meddeles i detalj i dette dokumentet. Videre ble det gjennomført et intervju av en tidligere beboer ved et asylmottak (se vedlegg IV).

Resultatene fra intervjuene viser hva som er viktig å rette fokus mot under utførelsen av dette prosjektets ordinærmottak. Mange av intervjuene viste til ulike savn og mangler. Det vil være

viktig å dekke disse behovene ved ordinærmottaket da brukergruppens behov vil være etterlengtet etter et opphold ved et transittmottak.

Punkter som ble nevnt av flere samtaleobjekter var fraværet av privatliv og muligheten til å lage egen mat. Informantene var lite begeistret for mottakets mattilbud og var oppgitt over at de ikke kunne lage sin egen mat.

Flere av informantene likte å bedrive ventetiden med en aktivitet som f. eks å trene, reise en tur til sentrum eller dra på biblioteket.

3.1.3 Involvering

Under dag to ved Refstad transittmottak, fikk jeg og min medstudent et innblikk i hvordan mennesker bor ved mottaket. Rommene var små med enkel standard. Beboerne hadde funnet på flere kreative løsninger for å skape hygge i sine omgivelser.

3.1.4 Dokumentarer

Det er begrenset hvor mye informasjon som kan innhentes under befaring ved et asylmottak både grunnet språkbarrierer mens også på grunnlag av brukergruppens behov for anonymitet og beskyttelse. Derfor har dokumentarer av mennesker som bor ved ulike asylmottak og som har vært på flukt har gitt et innblikk i hva et antall av prosjektets brukergruppe erfarer i deres situasjon. Funnene har bidratt til en bedre forståelse for brukergruppens behov (se vedlegg V for notater fra dokumentarer).

3.2.0 Befaring ved Ekeberg hovedgård

Befaring ved Ekeberg hovedgård har vært nyttig i forbindelse med gjennomførelse av estetiske og arkitektoniske valg i oppgaven (se vedlegg II). Samtaler med nåværende leietagere av hovedbygget viser til godt naboskap i nærmiljøet, hvor naboer ofte kommer innom huset for å ønske de nye leietagerne velkommen. Beboerne i nabolaget har et godt forhold til huset ved Hovedgården.

3.2.1 Samtale med arvingene av stamhuset

Ekeberg hovedgård har en gang fungert som et stamhus og har vært eid av en familie gjennom seks generasjoner før det ble solgt til Oslo kommune. Under befaringen ved hovedgården var stamhusets arvinger til stede. Arvingene fortalte mange historier om deres foreldre og besteforeldres oppvekst i hovedbygget og fortalte blant annet i hvilket rom alle barna ble født og i hvilket hjørne en måtte stå i skammekroken. Samtalen ga et inntrykk av hvordan boligen en gang har blitt brukt og viste til gode minner hos tidligere beboere.

3.2.2 Workshop

Befaring ved Ekeberg hovedgård har resultert til et personlig engasjement for byggets kommende brukerområde. I den forbindelse ble jeg invitert til hovedgården for gjennomføring av en workshop for utvikling av prosjektområde (se vedlegg VI). Under oppholdet i huset fikk jeg kjenne på tilværelsen og atmosfæren i bygget. Dets historiske preg er sjarmerende og et verdifullt virkemiddel som vil videreføres i denne bacheloroppgaven.

3.3.0 Kreative metoder

Det har blitt utført kreative metoder med hensikt om å rette prosjektets løsninger mot nyskapende ideer. Metodene kan være til hjelp når behov skal avdekkes, ideer skal genereres og bearbeides og løsninger skal virkeliggjøres (Lerdahl 2007, 12).

3.3.1 Tankekart

Tankekartmetoden har blitt tatt i bruk under hele idéutviklingsfasen for å få et overblikk over hvilken retning prosjektet skal ta. Gjennom tankekart åpnes også muligheten til å se og oppdage tilfeldige koblinger mellom ord og ting som er en viktig del i kreativ tenkning (Lerdahl 2007, 125).

3.3.2 Skisseprosess

Under utvikling av planløsninger og plassbygde konstruksjoner har skissering på skisserull spilt en viktig faktor. Spesielt viktig har det vært å gjennomføre en grundig skisseprosess i utformingen av prosjektets nybygg. I tillegg til skissering på skisserull har ulike romløsninger

blitt utprøvd digitalt i Archicad. Prototyper i Archicad har vært en fordel for en bedre oppfatning av sammenhengen mellom rom og skala (se vedlegg VII for bilder av skisser).

3.3.3 Moodboards

Det har vært meget hjelpsomt å utforme ulike moodboards under hele designprosessen. Moodboardene har vært en huskelapp for hvilke designløsninger det har vært ønskelig å gjennomføre og har vist til designutviklingsprosessen. Dersom jeg under prosjektet har mistet inspirasjon eller fått nye tanker om konseptutvikling har det vært til stor hjelp å se tilbake på ulike moodboards for å innhente seg på rett spor i prosessen.

4.0 Konsept – Verdifull bevegelse

«Bevegelse blir i tradisjonen fra Aristoteles forstått som forandring (*kinesis*).

Aristoteles skilte således mellom fire former for bevegelse:

kvalitativ forandring (et blad skifter farge fra grønt til gult),

kvantitativ forandring (en person legger på seg),

bevegelse fra ett sted til et annet (lokomosjon), og

vesentlig forandring hvor tingen forandrer seg til å bli en annen ting (som når et glass knuses og dermed opphører å være et glass).

Senere ble bevegelse definert snevrere som en kontinuerlig stedsforandring.

Spesielt Descartes' reduksjon av den utstrakte verden til partikler i bevegelse, skapte et filosofisk grunnlag for den moderne fysikken. (definisjon av ordet bevegelse, hentet fra store norske leksikons hjemmeside)».

Konseptet kan sees fra forskjellige vinkler og knyttes til både sanser og bevegelighet hos mennesket, fremtiden i sammenheng med fortiden og en ny bevegelse innen boløsninger for mennesker som søker asyl. Verdifull bevegelse handler om å verdsette gode øyeblikk, og spiller på sammenhengen mellom å ha det godt i nåtiden ved å ta vare på gode minner samtidig som det dyrkes optimisme for fremtiden.

Det konseptuelle formidles gjennom arkitektur og design ved å vise til viktige historiske design- og konstruksjonsløsninger så vel som dagens verdifulle designutvikling. Det er snakk om gode norske verdier som retter fokus mot tradisjonell byggeteknikk av laftet tre og moderne byggeteknikk basert på bærekraftig utvikling.

Kulturelle verdier vises gjennom hovedbyggets byggeteknikk fra 1700 – tallet med laftevegger, bjelker, peis, og nybyggets fremtidsrettede verdier som fokus på bærekraft og ideen om utforming av minihus på grunnlag av en stor befolkningsvekst som gjør at mennesker bor trangere.

Beliggenheten bærer på mye verdifull historie og nabolagets omgivelser viser til norsk natur med trær som bjørk og furu. Forbindelsen mellom beliggenhet og nærheten til sentrum viser beboerne den verdifulle bevegelsen av hvor Norge har vært og hvor vi er på vei.

I mennesket skapes den verdifulle bevegelsen ved å oppnå harmoni, frihet og tilhørighet. En bomåte med fellesskap og tilgjengelighet for ulike aktiviteter vil utvikle et samspill som kan skape verdifulle minner.

Konseptet spiller en viktig rolle for å besvare prosjektets problemstilling om hvordan å skape et bomiljø som kan bidra til givende omgivelser og velvære ved å rette fokus mot fellesskap, integrering og introduisering av norske verdier.

Hvorfor norske verdier?

Mange av menneskene som søker tilflukt i Norge, flykter fra urettferdighet og uro. Det vil derfor være viktig å vise disse menneskene hva landet de har ankommet står for og hva demokrati innebærer. Asylmottaket er deres første møte med Norge og det er viktig at verdiene formidles allerede der. Dette er viktig for at brukergruppen skal ha kjennskap til sine rettigheter og hva som forpliktes av dem.

5.0 Løsninger og begrunnelse for faglige valg

5.1.0 Planløsning

Med fokus på omgivelsesestetikk og menneskers naturlige behov for stimuli har variasjon og kontraster spilt en viktig rolle under utviklingen av byggenes planløsninger. Det har også vært viktig å finne en løsning på hvordan dagslys kan utnyttes på best mulig måte, da dagslys vil ha en positiv effekt på beboernes helse. For økt trivsel ved ulike asylmottak oppfatter de ansatte gode innendørs fellesarealer som kan benyttes til ulike sosiale formål som aller viktigst. De anser det også som viktig med velstelte uteområder med muligheter for lek, opphold, aktiviteter og hagebruk. Muligheten for privatliv oppfattes som viktig ved alle sentraliserte mottak (Strumse 2016, 7).

5.1.1 Hagen

Tomtens hage er på ca. 1900kvm og har blitt disponert til ulike aktivitetstilbud som beboerne kan benytte seg av. Der finnes hagebenker, lekeplass, dyrkebed og sykkelverksted.

Benkene er blitt plassert slik at ve voksne ved mottaket kan ha oversikt over sine barn mens de leker på lekeplassen. Av samme grunn har lekeplassen blitt plassert lett synlig med utsyn fra familieleilighetenes stue- og kjøkkenvinduer.

Hager og grønne omgivelser generelt har en terapeutisk effekt på mennesker (Wagenfeldt 2015), og hagetilgjengeligheten i dette prosjektet anses som en viktig faktor for demping av beboernes stressnivå. Bedene hvor beboerne har mulighet til å dyrke vil ha mye å si for dette.

Hagens sykkelverksted gir beboerne en mulighet til å bedrive hverdagen med en aktivitet som kan gi en mestringsfølelse. Tanken er at sykkelverkstedet skal kunne åpne for kontakt og samspill med naboer i nærmiljøet og som kan føre til integrering. På grunnlag av dette er sykkelverkstedet blitt plassert lett synlig og tilgjengelig for forbipasserende. Campingplassen som ligger vis a vis Ekeberg bofellesskap er betjent 3 måneder i året. Sykkelverkstedet fungerer som en frivillig arbeidsplass for beboerne hvor de kan tilby sykkelutleie og reparasjon til campinggjestene. Her er ideen at syklene kan samles fra sykkelboder hvor tidligere beboere har latt sine sykler stå igjen. Denne ideen henter inspirasjon fra et prosjekt av Liflaga hvor beboere ved asylmottak har fått mulighet til å delta i et epleslangprosjekt. Prosjektet gikk ut på å lage og selge eplemost, hvor fortjenesten gikk til formålet.

5.1.2 Hovedbygg

Hovedbygget består av tre 3-romsleiligheter, et felles bibliotek, aktivitetsrom, toalett og et samtalerom fordelt på to plan. I hovedbygget har gulvet blitt hevet og utstyrt med gulvbåren varme. Overganger mellom rom er listfrie med hensyn til universell utforming. Vinduer ut mot tidligere svalgang har blitt beholdt og bærer et historisk preg. Det har blitt konstruert en ny trappetilgang mellom 1. og 2. etasje da byggets originaltrapp ikke var gyldig i henhold til byggforsks minstekrav for innvendige trapper (byggforsk 324.301).

Det har ikke blitt utført drastiske endringer i rommene hvor fellesaktivitetene finner sted. Disse rommene hadde en passende størrelse og utforming for tildelte bruksområdet. Biblioteket er plassert i rommet hvor byggets peis finner sted. Årsaken til dette er at alle i bofellesskapet skal få glede av peisen og at denne kan bli et naturlig samlingspunkt. Husets pipeløp er ivarettatt, mens selve peisen har fått et mer modernisert uttrykk. På biblioteket har vinduet som peker ut mot hagen blitt erstattet med en tofløyet dør slik at beboerne har lett tilgang til hagen.

Den nye konstruksjonen i fellesarealene har rette linjer som står i kontrast mot de bølgete lafteveggene. Utrykket skaper variasjon som både stimulerer beboernes sanser samtidig som de rette konstruksjonene signaliserer stabilitet og tillitt. Lafteveggene skiller seg ut og skaper blikkfang. Veggens bølger vil mykne opp uttrykket og har en organisk tilknytning til naturen. Veggene pusses ned til sin naturlige farge, og det naturlige tømmeret vil ha en positiv virkning på beboerne.

Samtalerommet befinner seg i aktivitetsrommet og har blitt plassert med tilgang til naturlig lysinnslipp. Dagslyset skal ha en oppkvikkende effekt på rommets brukere, og gi en forstørrende effekt og oppfattelse av rommets skala.

De tre leilighetene i hovedbygget er utformet likt med to soverom, ett universelt utformet bad, en alkove og stue med åpen kjøkkenløsning.

Kjøkkenet og stuens plassering har blitt plassert i rommet med vinduer vendt mot sørvest for best mulig utnyttning av dagslys. Baderommet har blitt konstruert som en kubisk form og er plassert sentralt i leilighetene. Dette gjør at baderommets yttervegger skaper en naturlig passasje mellom soverom, entré og oppholdsrom. Dørene tilhørende baderom slår ut for å sikre atkomst dersom noen har falt om på gulvet. Baderommet har ikke tilgang til naturlig lys, da leilighetens lysåpninger prioriteres til soverom og oppholdsrom. Leilighetenes baderom og kjøkken er plassert direkte over, og inntil hverandre for kortest mulig rørføring, og av støyhensyn (byggforsk, 527.204). Med hensyn til rullestolbrukere har det ikke blitt montert fast innredning for oppbevaring på baderom, men det vil være mulig å sette inn løse oppbevaringsskap under vask, og kommode eller stellebord ved siden av toalett.

Alle kjøkken har blitt utstyrt med kjøleskuffer for mest mulig benkeplass, og med hensyn til universell utforming og tilgjengelighet.

5.1.3 Nybygg

Nybygget har blitt disponert til boliger og felleskjøkken for de enslige mindreårige samt en spiseplass for alle ved bofellesskapet.

Byggets fellesarealer spiller en viktig rolle i forbindelse med utviklingen av fellesskap og trygghet.

«Mat er viktig for å finne igjen normalitet og trygghet i hverdagen. En annen grunn er at mat er ikke bare næringsstoffer, men er også en viktig del av ens kultur og identitet, som er en viktig del av menneskets psykologiske og sosiale velvære. Å kunne spise mat som man kjenner og liker og ikke bekymrer seg om man har nok mat til seg selv og familien, kan bidra til å reetablere en følelse av normalitet og trygghet i hverdagen. Man skal også tenke at erfaringer med mat innebærer ikke bare å spise, men også andre aktiviteter som å kjøpe mat, lage mat og dele måltider med andre. Dette er viktige aspekter av en hverdag som kan bidra til positive og negative følelser av mestring og sette struktur i hverdagen (Barbala 2017,7)».

Leilighetene i nybygget er utformet på funksjonelle grunnlag og er bygget innenfra og ut. Det har først blitt tatt hensyn til minstekrav ved badrom. Videre har oppholdsrommets utforming blitt bygget i forhold til badrommet. Resultatet har ført til små leiligheter med masse lysinnslipp og naturlig ventilasjon. Det har blitt tilrettelagt for to ulike soner i leiligheten for å skape en variasjon i leiligheten. En sone består av «oppholdsrommet» med et fleksibelt bord og en sittebenk foran en lysåpning, den andre sonen består av oppbevaringsmuligheter og en seng. For å tilføre mest mulig dagslys til sengesonen leder en skråvegg dagslys fra lysåpningen i oppholdsrommet inn til sovesonen. Den store lysåpningen i rommet understreker verdien av det naturlige lyset. Ved sengesonen finnes et smalt og loddrett vindu som tilfører naturlig luftrotasjon i leiligheten.

5.2.0 Fargebruk

5.2.1 Leiligheter i hovedbygg

Under befaring ved Ekeberg hovedgård ble det notert at rommene var malt i sine originalfarger. Faktumet at bygget ble reist på 1700-tallet og at rommenes originalfarger har blitt tatt i bruk på ny symboliserer viktigheten i byggets historie. Fargene i de ulike rommene har derfor blitt bevart men presenteres ved nye bruksområder.

Leilighet 1 var opprinnelig malt i en dyp rød farge. Fargen har i dette prosjektet blitt gjengitt på møblement i stue og på detaljer generelt i leiligheten. I leilighet 2 har dus gul vært den originale veggfargen. Denne gjengis i form av en okergul farge på kjøkkenfronter og detaljer. Det var i leilighet 3 en lys blå veggfarge. Veggfargen i leilighet 3 forblir blå og omgivelsene supplementeres med beige og grønne kontrastfarger.

De ulike fargetemaene i leilighetene er med på å skape variasjon og gi en egen identitet til arealene.

5.2.2 Nybygg og fellesarealer

Fargebruken i nybygg og fellesarealer er inspirert av byggets omgivelser som består av skog og store gressletter. Fargepalletten er analog består av en rødlig grunntone som gjengir fargene til bark og blomster i nærmiljøet. Det har for det meste blitt tatt i bruk materialer som naturlig bidrar med fargerike omgivelser. For å tilfredsstille beboernes behov for variasjon har det blitt tatt i bruk kontrastfulle fargeinnspill. For eksempel består det meste av interiøret i

nybygget av tresortene eik og ask hvor noen vegger ikledd terracotta står i kontrast mot treverkens naturlige fargetoner. I mange kulturer blir oransje sett på som en gladfarge som sprer energi (Innes 1012, 35).

5.3.0 Materialer

Det har blitt utvalgt materialer på grunnlag av prosjektets konsept som legger vekt på se verdien i både minner, nåtid og fremtidige løsninger. Det har også blitt tatt hensyn til brukergruppens fordel av naturlig terapi ved nærhet av naturelementer og materialer som er tro til naturen har derfor spilt en viktig rolle for valg.

5.3.1 Eksisterende overflater

I hovedbygget er originale laftevegger og takbjelker bevart og pusset ned til sine naturlige overflater. Hensikten er at brukergruppen skal føle på en avslappende tilværelse i tilknytning til de naturlige elementene. Lafteveggene vil kunne symbolisere tradisjonell byggeteknikk og forteller beboerne om byggets fortid.

5.3.2 Bruken av tre i ny konstruksjon

Det har vært et mål å bygge det meste av den nye konstruksjonen med materialer i tre. Dette har spilt en viktig rolle for å bevare designets tilknytning til det norske og tradisjonelle. Den nye konstruksjonen består av kryssfiner i ask og eikeparkett, de er begge typisk norske treslag. Bruk av kryssfiner på vegger er av nyere designteknikk enn bruken av lafteveggene og skillet mellom treverket i originalkonstruksjonen og den nye blir på denne måten tydelig markert.

“Designers such as Ando, Arad, de Feo, Fujimoto, Snøhetta and Zumthor all succeed in giving a sense of craft to their use of timber. Their demonstration of the use and potential of fine woods in a contemporary context takes us back to a time when the craftsman understood his material and how to get the best from it (Gagg 2012, 60)”.

5.3.3 Fliser

Flisene i fellesarealene er en porcellanatoflis som er meget slitesterk. Flisens struktur har et naturlig uttrykk av småstein. Utrykket minner om den brutalistiske designerstilen som var populær i Norge på 60-tallet. Skjønnheten ved denne designstilen er meget omdiskutert. Men uttrykket bærer en historisk verdi som har vært relevant for bofellesskapets omgivelser. Hensikten med bruken av materialet er å fremheve skjønnheten ved det naturlige og de ulike uttrykkene en småstein kan ha.

5.3.4 Ull

Tekstilene som blir tatt i bruk er av ull. Det har vært viktig å bruke et naturlig tekstil som puster og som er av slitesterk kvalitet. I alle år har ull blitt brukt i norske interiører og er en stor del av norsk kultur.

5.3.5 Terracotta

På kjøkkenveggene i nybygget har det blitt brukt terracotta. Materialet består av vann og jord og har en direkte tilknytning til naturen. Terracottaens grove overflate skaper kontraster i omgivelsene og vil ha en stimulerende effekt på brukerne gjennom berøring.

5.3.6 Pressede blomster

Bruken av pressede blomster i interiøret skal gjenspeile den tradisjonelle rosemalingen. Den moderniserte oversettelsen blir benyttet som backsplash på kjøkken og mellom glasset til badromsdørene i nybygget. Blomstene er med på å invitere naturen inn i interiøret og vil ha en terapeutisk effekt på brukergruppen.

5.4 Naturlig lys og kunstig belysning

For å få best mulig utnytte av det naturlige sollyset har nybygget blitt plassert slik at vinduer inn til leiligheter vender mot sørvest. Det samme har felles spiseplassen som både fungerer som inne og uteplass.

Gjennom den kunstige belysningen har følelsen av det naturlige lyset blitt gjenskapt. Effekten vil gi beboerne en gjenkjennelig tilknytning til miljøet (Innes 2012, 76). Forståelsen for beliggenhetens naturlige miljø kan minske brukergruppens opplevelse av fremmedhet. Det naturlige lyset reflekterer Ekebergs omgivelser som består av skog og klare gressletter. Dersom man skaper belysning som trosser naturlig lys kan opplevelsen være ubehagelig og usunn (Innes 2012, 37). Derimot kan naturlig lys og assosiasjoner til dette være mentalt og fysisk sunt for brukeren (Innes 2012, 37).

Likt som med variasjonen i naturlig lys i forbindelse med tid på døgnet, varierer den kunstige belysningen mellom direkte og indirekte lys hvor den generelle belysningen er indirekte mens stemningsbelysningen mer direkte (Innes 2012, 78). I forbindelse med dette er det viktig at belysningen har en dimmefunksjon slik at belysningen kan varieres etter humør og omgivelser (Innes 2012, 82).

Stemningsbelysningen består av en kombinasjon av lune områder som refererer til skumringer i skogmiljøet, og lysninger av solstråler som kan skimtes mellom trærne. Dette er utført i form av LED-striper som monteres mellom ulike overganger der det er naturlig.

Det blir tatt i bruk generell belysning som lysner opp rommet på en jevn og behagelig måte ved å indirekte belyse rom via himling, likt som en skyfri og solklar himmel (Innes 2012, 77).

5.5 Møbler

I samspill med konseptet har det blitt tatt i bruk norsk møbeldesign. Møblene består av både norske klassikere og møbler designet av fremtidige legender. For kontrastfylte omgivelser har de klassiske møblene blitt brukt i nybygget mens de nye møblene har blitt brukt i hovedbygget. De klassiske møblene står i stil med nybyggets materialer da uttrykkene er avskallet og minimalistiske. I hovedbygget har det blitt tatt i bruk nye polstrede designmøbler som harmonerer med byggets eldre uttrykk. Møblenes former er organiske og innbydende og har en harmonisk sammenheng med den kantete og stabile byggekonstruksjonen i interiøret.

Møblelementet i biblioteket er lett å rydde til side slik at det er mulig å utføre felles aktiviteter med ulike organisasjoner som bidrar med ulike aktivitetstilbud ved asylmottak.

5.6 Arkitektoniske virkemidler

Hovedbyggets synlige konstruksjon har en verdi som forteller en viktig historie om mennesket og teknologiens utvikling, men også om hvilke historiske egenskaper som vi er nødt å ta vare på.

Under designutviklingen av nybygget har det vært viktig å tydeliggjøre at bygget er av nyere dato enn hovedbygget. Derfor har virkemidler som bruk av glassvegger og listfrie overganger spilt en stor rolle for å vise til hva utvikling og bevegelse har ført til innen teknologi.

I minileilighetene har det blitt rettet fokus mot oppfattelse av skala, og lysinnsippet, og skråveggen som leder solen helt inn i rommet har hatt stor betydning. Den lille leiligheten vil oppfattes som romslig grunnet mye lysinnslipp og en takhøyde på 2500 mm.

6.0 Universell utforming

I leilighetene i hovedbygget har tilrettelegging for universell utforming blitt utført i henhold til byggforskserien og TEK 10s anbefalinger. Dette innebærer leiligheter med plass til snusirkler, dører uten dørstokk, kontrastfulte omgivelser og sklisikkert gulv på badrom. Alle kjøkken i bofellesskapet er utstyrt med kjøleskuffer for enklere tilgjengelighet.

Baderommenes tilpasning til universell utforming er utført med estetiske løsninger som hjelpestativer som kan felles inn i vegg og en sittebenk i dusj med samme funksjon. Dersom hjelpestativene på badrom ikke er i bruk vil badet bli utstyrt med gulvstående toaletttrullholdere.

Hovedbyggets inngangspartier er utstyrt med ramper med en stigning på 1:15 og en bredde på 1500mm (byggforsk 220.335).

7.0 Bærekraft

Filosofien bak bærekraft er basert på et vugge til vugge prinsipp hvor sammenhengen mellom «money, people & planet» spiller en stor rolle. Det vil alltid være viktig å fokusere på bærekraft hos mennesket for å oppnå en bærekraftig planet.

Prosjektets formål og konsept er basert på en bærekraftig tankegang med mennesket i fokus. Det har i forbindelse med dette blitt utformet designløsninger som skal ivareta brukergruppens mentale helse og ruste bofellesskapets individer til å delta i et bærekraftig og fremtidsrettet samfunn. Løsninger som sykkelverksted hvor brukte gjenstander blir som nye, jord som beboerne kan dyrke i og biofiliske tilnærminger er alle med på å både ha en positiv virkning på brukergruppen samtidig som de ikke har en belastning på miljøet.

Det har selvsagt blitt benyttet bærekraftige materialer i prosjektets løsninger med slitesterke, naturlige materialer og møbler av høy kvalitet. Materialene består av plater, planker og fliser hvor det er enkelt å bytte ut en enkel del ved behov, fremfor å bytte ut hele flaten.

Isolering i nybygg og maling i hovedbygg består av natur, og helsevennlige materialer. Malingen er sammensatt av naturlige pigmenter og er allergivennlig, mens isoleringen vil bestå av miljøvennlig multipor. På nybyggets tak vil det monteres solcellepaneler.

8.0 Oppsummering og konklusjon

Problemstilling:

“Hvordan kan man ved hjelp av interiørarkitektur skape et bomiljø som kan bidra til givende omgivelser og velvære?”

Underspørsmål:

“Hvilke psykiske utfordringer møter beboere ved asylmottak?”

“På hvilken måte er omgivelsesestetikk aktuell for beboere ved et asylmottak?”

Under gjennomføringen av prosjektet har det vært viktig å forholde seg til prosjektets problemstilling og underspørsmål for å levere et godt sluttresultat.

Forskning på omgivelsesestetikken og menneskenes sanselige behov har vist til at både tilnærming til naturlige elementer, dagslys og stimulerte tilværelser kan bidra til velvære.

Beboere ved asylmottak har særlige behov for stabilitet og stressdempende omgivelser, og omgivelsesestetikk vinklet mot disse behovene er meget relevante i brukergruppens situasjon.

For å dekke behovet for stabilitet har det blitt tilrettelagt for at beboerne ved mottaket skal være en naturlig del av nærmiljøet ved å invitere til godt naboskap. Det har blitt lagt vekt på kontrastfulle omgivelser for å dekke beboernes stimulerende behov. Bofellesskapets beliggenhet vil i seg selv være stressdempende, med naturfylte områder og stor hage.

Dersom jeg kunne ha gjennomført prosjektet en gang til, ville prosjektet blitt utført som et medvirkningsprosjekt hvor mennesker som bor ved et asylmottak kunne fått mulighet til å spille en større rolle i prosjektet. Jeg ville ha invitert brukergruppen med under konseptutviklingen med gjennomføring av kreative metoder. Brukergruppen ville ha kunnet komme med innspill under utvikling av planløsninger og arealdisponeringer. Da kunne det blitt tatt i bruk metoder som skissering og modellbygging. Til slutt ville jeg ha presentert ulike forslag for brukergruppen med mulighet for tilbakemeldinger på hva som kunne fungert og hva som ikke ville ha fungert.

9.0 Litteraturliste

SINTEF Byggforskserien:

220.335.Dimensjonering for rullestol. Høst 2006

324.301.Utforming av trapper. September 2015

361.411.Kjøkkeniboliger. Januar 2019

527.204.Bad og andre våtrom. Høst 2006

Barbala, Ida. Helene Haug. Sigrun Henjum. Dawid Mauno og Laura Terragni. 2017.

Matsikkerhet på asylmottak i Norge: Oppsummering av hovedfunnene og mulige tiltak. Rapport fra Oslo metropolitan university. Lesedato: 24.05.19:

<https://static1.squarespace.com/static/56e6a2632b8dde4bafc35e0b/t/5c9253400d9297cfc40a579a/1553093451121/Matusikkerhet+pa%CC%8A+asylmottak.pdf>

Cold, Birgit. 2008. "Helse i tid og rom" I Klingenberg, Ellen (Red.) *Interiørarkitektur*,

192-209. Oslo: Spartacus forlag AS

Gagg, Russell. 2012. *Basics interior architecture 05: Texture + materials*. Lausanne: AVA publishing SA.

Helbæk, Morten. 2011. *Statistikk - kort og godt*. 3.utg. Oslo: Universitetsforlaget

Innes, Malcolm. 2012. *Lighting for interior design*. London: Laurence King Publishing Ltd

Jarnøy, Dag. 2003. *Stamhuset Ekeberg hovedgård: I gode, men mest dårlige tider*. Oslo:

Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening

Lerdahl, Erik. 2007. *Slagkraft: Håndbok i idéutvikling*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

NRK. *Helene sjekker inn - Asylmottak*. 2017. Videodokumentar. Lesedato 17.02.19:

<https://tv.nrk.no/serie/helene-sjekker-inn/2016/MDHP12007116/avspiller>

NRK. *Mottaket*. 2016. Video: Dokumentarserie. Lesedato 25.02.19:

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-1_er-dette-integrering_-1.13033358

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-2_elsker-jobben-pa-asylmottak-1.13031456

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-3_barna-som-bare-vil-bli-sett-1.13033912

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-4_de-store-smaproblemene-1.13034058

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-5_a-ha-asylmottak-som-nabo-1.13034343

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-6_intervjuet-som-kan-endre-alt-1.13034723

https://www.nrk.no/hordaland/xl/_mottaket_episode-7_a-reise-fra-et-mottak-1.13018611

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-8_endelig-et-eget-hjem-1.13284651

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-9_a-motes-igjen-1.13290464

https://www.nrk.no/hordaland/_mottaket_episode-10_et-asylmottak-stenger-1.13285173

NRK. *Migrapolis - Da verden kom til Finnsnes*. 2012. Videodokumentar. Lesedato 03.03.19:

<https://tv.nrk.no/serie/migrapolis/2012/DKOA20000412/avspiller>

Pallasmaa, Juhani. 2007. "Rommet, stedet, værelset og selvet." I Klingenberg, Ellen (Red.)

Interiørarkitektur, 164 - 171. Oslo: Spartacus forlag AS

Riketstilstand. Situasjonen i mottak. Lesedato 18. 05. 19:

<https://www.rikestilstand.no/as.no/2018/situasjonen-i-mottak>

Store norske leksikon. Bevegelse. Lesedato 02.05.19: https://snl.no/bevegelse_-_filosofi

Strumse, Einar, Anne Sigfrid Grønseth og Eli Støa. 2016. *Fysiske omgivelseres virkning på trivsel og konfliktnivå: Spørreundersøkelse om boforhold på asylmottak i Norge*.

Rapport fra Høgskolen i Lillehammer, 170 / 2016. Lesedato 26.02.19:

https://www.researchgate.net/publication/316286167_Fysiske_omgivelseres_virkning_pa_trivsel_og_konfliktniva_Sporreundersokelse_om_boforhold_pa_asylmottak_i_Norge#pf24

Sønsterudbråten, Silje, Guri Tyldum og Magne Raundalen. 2018. *Et trygt sted å vente:*

Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige. Fafo-rapport, 05/18

Lesedato 28.02.2019: https://www.udi.no/globalassets/global/forskning-fou_i/asylmottak/et-trygt-sted-aa-vente.pdf

UDI. Asylmottak. Ulike typer asylmottak. Lesedato 28.02.19:

<https://www.udi.no/asylmottak/ulike-typer-asylmottak/>

Wagenfeld, Amy & Daniel Winterbottom. 2015. *Therapeutic gardens: Design for healing spaces*. Portland: Timber press.

Vedlegg I

Ekeberg hovedgård - Historie

Blant store grønne gressletter i Oslo, 207 meter over havet ligger Ekeberg hovedgård. Der har gården stått i over 250 år og hovedbygningen sto ferdigbygget i 1776 (Jarnøy 2003, 107). Gården var på over 1741 mål og bestod av flere bygg som blant annet låve, stabbur og fjøs (Jarnøy 2003, 33).

I dag er det kun et gjenstående bygg på området, nemlig Ekeberg hovedgård; et toetasjers laftebygg på 300 kvm. I tillegg kommer loft og kjeller. Tidligere har bygget hatt åpne svalganger i hver etasje, men ble innendørs da nye yttervegger ble bygd i 1918 (Jarnøy 2003, 115).

Ekeberg Hovedgård har blitt eid av samme familie i over 150 år da gården i 1781 ble registrert som stamhus av Søren Andreas Sørensen Røhrt, daværende eier av bygget (Jarnøy 2003, 11). Frem til 1933 hadde bygget hatt 10 eiere fra Røhrtfamilien før siste arving (6. generasjon) solgte gården til Oslo Kommune (Jarnøy 2003, 11).

Bygget har i mange år stått tomt og har vært gjennom en grundig restaurering over flere år. I starten av 2019 ble det gjort en leieavtale med bedriften Stamhuset AS som har som formål å bruke huset som et møtested for unge voksne i Oslo som møter på utfordringer med å komme seg inn på arbeidsmarkedet i byen.

Vedlegg II, side 1Analyse av Ekeberg hovedgård

Ekeberg hovedgård ligger i Ekebergveien 65 på toppen av et berg i Oslo. Bygget sto ferdig oppført i 1776. Det har gått gjennom et par restaureringer siden den tid, da noen av eierne har hatt en fraværende interesse for bygget. Dette kommer av at bygget og gresslettene i nærheten har vært et stamhus (en gård som har blitt testamentert at skal gå i arv uten mulighet for fraskrivelse eller salg) og at noen av arvingene ikke selv har bodd på gården. I dag eies bygget av Oslo Kommune, men leies ut til organisasjonen Stamhuset AS. Under befaringen har jeg kun hatt mulighet til å se 1. og 2. etasje. I tillegg til disse to etasjene har bygget et loft og en kjeller som leietagere ikke har tilgang til.

Byggets fasade er malt i grått med hvite karmen. Bygget er stort og firkantet med et typisk norsk saltak. På alle sider av huset er det store vinduer med sprosser som deler vinduene

opp i kvadratiske ruter. Gråfargen på fasaden står i stor kontrast mot den kraftige og dype rødfargen som møter meg med en gang jeg kommer inn i bygget.

Jeg blir slått av en wow-følelse og ser med en gang bygges historiske preg. Tømmeren og laftekonstruksjonen er synlig og langs veggene i svalgangen er det vinduer inn til stuen. Jeg vet at svalgangen tidligere har vært utendørs, men den ble en gang bygget inn og fungerer derfor i dag som en lang gang inne i bygget. Det er vakkert at vinduene mellom gangen og

Vedlegg II, side 2

svalgangen er bevart, selv om de ikke lenger fører helt ut, står de parallelt med de nye vinduene på fasaden og bidrar til masse lysinlipp.

Jeg legger merke til at noen av dørene er originale og at noen er satt inn etter den seneste restaureringen av bygget i 2011. På de hvite originaldørene har det på små områder blitt skrapet ned til innerste lag av døren for å finne originalfargene på dørene. Det er spennende å se alle lagene som dørene har blitt malt i gjennom tidene.

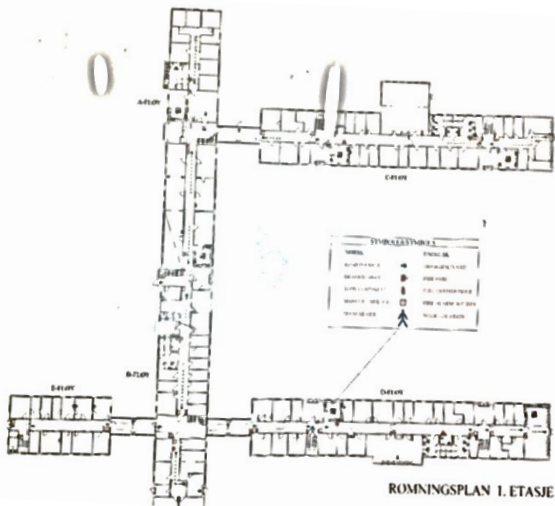

Rommene i bygget er store. I første etasjen står det plassert noen bord og stoler og ellers er rommene ganske romslige. I andre etasjen er rommene tomme og kun et rødt persiskinspirert teppe ligger midt på gulvet i det største rommet. Jeg observerer at det er litt mørkt i rommene i underetasjen selv om klokken er 13:30. Det virker ikke som at dagslyset slipper så veldig til i det midterste og største rommet. Det samme ser jeg i overetasjen da det midterste rommet er så stort at lysinlippet ikke slipper helt til i rommet.

Veggene i huset er malt i røde, gule og blåe farger som jeg får vite at dette er interiørets originalfarger. Det er inspirerende å se veggene i så sterke og vakre farger og å vite at veggene alltid har vært sånn.

Vedlegg III, side 1**Analyse av Refstad transittmottak**

Refstad transittmottak ligger på Sinsen – Oslo, i Sinsenveien 76. Mottaket ble bygget i 1943 av den tyske okkupasjonsmakten som et sykehus for tyske soldater under krigen. Bygget er utformet i en stil med blanding av funksjonalisme og nybarokk.

I dag eies bygget av Statsbygg og er vernet både innvendig og utvendig. Faktumet at bygget er vernet gjør at ulike begrensninger forekommer i forhold til oppussing og maling av vegger på mottaket. Bygget brukes i dag som et transittmottak for asylsøkere og drives av HerolMottak. Mottaket kan huse opp til 350 personer. Etter en samtale med mottakets leder får jeg vite at det er sjeldent at det bor så mange ved mottaket.

Jeg ankommer mottaket med et godt førsteinntrykk. Det er klart og lyst ved inngangspartiet med store vinduer som slipper inn masse dagslys. Inntrykket endres når jeg blir oppmerksom på de helt hvite veggene og gulvet som er belagt i grå linoleum. Stedet minner om en gammel skole eller et sykehus som har blitt oppbygget etter en standardisert mal som retter hovedfokus mot billige løsninger. Som en dårlig vane

tenker jeg at på en arbeidsplass er dette litt greit.

Vedlegg III, side 2

Jeg oppholder meg først i delen av bygget hvor resepsjonen og de ansatte holder til. Likt som ved inngangspartiet er veggene hvite og gulvet belagt med linoleum. Jeg spør meg selv: Koster det virkelig så mye å male veggene i en annen farge enn hvit?

Det er lite folk å se med en gang, men når jeg får en omvisning i bygget ser jeg flere beboere gå frem og tilbake i gangene. Noen jenter vasker gulvet i en korridor da det er deres vaskeuke, mens andre er «ute og går» med ungen sin.

Utenfor noen av rommene til beboerne ligger det flere sko. Korridorene er like hvite og institusjonelle som de er i delen til de ansatte, og belysningen er skarp. Jeg merker at lysinnslippet er fraværende i første etasje da det ikke er vinduer i korridoren, mens det i andre etasje slippes lys inn fra smale vinduer som strekkes inn i veggene som små nisjer.

Under omvisningen kommenterer jeg at litt farge på veggene kunne ha gitt korridorene et løft. Jeg får i svar at de ansatte må søke til statsbygg for å gjøre endringer som gjelder alt fra å henge opp et bilde på en vegg til å bytte ut en list. På mottaket henger det flere bilder på veggene, samt en TV i fellesstuen, og jeg lurer igjen på hvorfor alle veggene er hvite. Har de ansatte søkt og fått avslag, og i så fall hvorfor har de fått avslag?

Når vi kommer til barneavdelingen (et rom som fungerer som barnehage tre timer om dagen) er veggene fortsatt hvite, men en engasjert ansatt har lagd fine tegninger på veggene for å dekorere så godt som det lar seg gjøre.

Beboerne har ikke tilgang til kjøkken og alle måltider må spises i en kantine.

Vedlegg III, side 3

Kantinen er lysere enn resten av fellesområdene da det er vinduer langs hele fasadeveggen og mye dagslys slippes inn. Rommet er smalt og langt med plass til et bord for seks personer på rekker langs veggen. Spisestolene er grønne og oransje og gir rommet et løft, selv om de er av den billigste typen plaststoler som kan kjøpes til en kantine.

Når jeg får se rommene på mottakene tenker jeg at de er greie i størrelsen. Rommet jeg ser på er et seksmansrom med tre køyesenger og tre blå garderobeskap lik sånne skap man ser i en svømmehall. Innvendig ser de også ut som slik de gjør i en svømmehall – en t-krok og en hylle. Jeg lurer på hvordan man kan forvente at mennesker skal oppbevare alle sine klær i ett sånt lite skap. Jeg legger merke til de sølvfargede køyesengene i metall som står på rekke og rad. To inntil hver sin vegg, og en på midten av gulvet i rommet. Sengene minner meg om en Ikeaseng jeg hadde som barn. Det ser ut som samme type serie. Den eneste forskjellen er at jeg hadde fri gulvplass under overkøyen. Jeg husker at den sengen etter hvert knirket veldig, så jeg rykker til i den ene køyesengen som knirker minst like mye. Skap, senger og et bord er det eneste av møbler som befinner seg på rommene. Jeg får se flere rom ved mottaket, og får øye på et nattbord som en beboer har laget av en pappeske ikledd gavepapir.

Jeg kom hjem fra mottaket og la merke til hvor deilig det var å slenge seg ned på min grønne sofa, og hvor god plass jeg hadde til å gjøre yoga på mitt rene gulv og ikke minst verdien av mitt kjøkken som jeg kan ha 100% kontroll over. Da jeg følte på dette fikk jeg stor empati for beboerne ved Refstad transittmottak som ikke en gang har tilgang til et kjøkken og som må dele dusj og toalett med så mange andre. En hel korridor med familier som må dele på 6 toaletter! På Refstad transittmottak er intensjonen at mennesker kun skal bo på mottaket i maks tre uker, men til tider kan botiden vare opp til 6 måneder. Der er det ingen tilgang til privatliv. Ingen sofa å slenge seg ned på, og ingen plass til å gjøre yoga eller et kjøkken til å tilberede mat på. Jeg kan bare tenke meg hvor passiv jeg hadde blitt av å bo på Refstad i 6 måneder.

Vedlegg III, side 4

Jeg kom hjem fra mottaket og la merke til hvor deilig det var å slenge seg ned på min grønne sofa, og hvor god plass jeg hadde til å gjøre yoga på mitt rene gulv og ikke minst verdien av mitt kjøkken som jeg kan ha 100% kontroll over. Da jeg følte på dette fikk jeg stor empati for beboerne ved Refstad transittmottak som ikke en gang har tilgang til et kjøkken og som må dele dusj og toalett med så mange andre. En hel korridor med familier som må dele på 6 toaletter! På Refstad transittmottak er intensjonen at mennesker kun skal bo på mottaket i maks tre uker, men til tider kan botiden vare opp til 6 måneder. Der er det ingen tilgang til privatliv. Ingen sofa å slenge seg ned på, og ingen plass til å gjøre yoga eller et kjøkken til å tilberede mat på. Jeg kan bare tenke meg hvor passiv jeg hadde blitt av å bo på Refstad i 6 måneder.

Besøket fikk meg til å innse behovet for privatliv og samtidig behovet for områder hvor ulike aktiviteter kan utføres.

Vedlegg IV, side 1**Intervju av tidligere beboer ved et asylmottak**

Hvor kommer du fra?

Fra Iran.

Kan du fortelle litt om da du bodde på Refstad asylmottak? Hvilket type mottak var det og hvordan var ditt førsteinntrykk da du ankom mottaket?

Det var et transittmottak. Jeg var først på ankomstmottak på Tanum før jeg ankom Refstad transittmottak. Jeg hadde en følelse av at jeg var i fengsel. Følte mange sperrer og hadde mangel på privatliv. Det var en hel korridor som delte tre toaletter og dusjer. Jeg tror det var felles toaletter, men dusjene var separert mellom kvinner og menn.

Da var det felles kjøkken, vi kunne lage mat selv og ta med på rommet. På rommet hadde vi ingen bord å spise på, så vi brukte av og til stoler. Vi måtte sove i køyeseng på ett rom med 2 køyesenger. Jeg sov ofte dårlig for å passe på datteren min. Jeg hadde triste dager og mange våkne netter med tanker og bekymringer.

Rensligheten var et problem.

Jeg lagde mat selv, og vi hadde et lite kjøleskap, ingen fryser. Det var veldig dårlig plass i kjøleskapet, så jeg måtte tenke over hva jeg kjøpte.

Hvilket år var dette?

2004

Hvor lenge bodde du på Refstad?

Bodde her i 1 måned før jeg ble videreført til et ordinærmottak.

Vedlegg IV, side 2

Hvem bodde du på mottaket med?

Med datteren min og mannen min. Mannen min var mye hos en kompis og sov der.

Hvor gammel var din datter?

Hun var 3 år.

Hvordan fungerte de daglige rutinene på mottaket da du bodde der? Har ting forandret seg siden den gang?

Jeg tror vi hadde mer privatliv enn de som bor der nå. Vi kunne lage egen mat og hadde en mer rutinemessig hverdag som vi kunne styre selv.

Datteren min gikk i «barnehagen» som fortsatt er her. De fikk dra på turer og leke mye sammen.

Jeg var veldig bekymret for barnet mitt og følte jeg måtte holde øye med datteren min hele tiden. Jeg syntes det var litt utrygt med så mange enslige menn rundt. Man vet jo aldri hva som kan skje. De ansatte var ikke alltid tilgjengelig så jeg måtte være oppmerksom hele tiden.

Det var tilbud om aktiviteter da som nå. Jeg var med på noen aktiviteter med kirken bymisjon. Som å spise i en kirke, og vi hadde gudstjeneste med prester som snakket både norsk, persisk og engelsk. Deretter var det tilbud om dansing. Vi ble hentet med busser.

Vi hadde tv-rom, men likt som i dag fungerte ikke kanalene så godt. Det var mye bråk rundt hva folk ville se på på TV-en. Internett var ikke så utbredt, så det var ikke et alternativ.

Vedlegg IV, side 3

Jeg følte meg ikke trygg på mottaket. Det kan ha vært på grunn av familiesituasjonen. Jeg føler jeg kanskje ble litt feilplassert. Mannen min var ikke tilstede hele tiden, og jeg bodde et sted hvor det bodde mange menn. Jeg opplevde at noen menn var aggressive og noen ganger kranglet. Jeg hadde et behov for sikkerhet og et område som kun var tilgjengelig for kvinner. Det var første gang jeg møtte så mange ulike kulturer. Så det var veldig ukjent og jeg var usikker rundt ulike mennesker, spesielt mennene. I Iran bodde det veldig lite innvandrere, og de fleste var fra Afghanistan, så kulturen er veldig lik vår. Etter hvert lærte jeg å bli trygg på andre kulturer.

Hvordan føltes det å komme tilbake til Refstad etter så mange år, og hvordan føltes det etter besøket, hvilke følelser satt du igjen med da du kom hjem?

Jeg tenkte mye på de som bor der. Jeg har selv opplevd situasjonen og tenker at det er synd på de som er i situasjonen nå. De er hjemløse uten en «ekte» identitet. Jeg følte veldig på det samme jeg gjorde da jeg selv bodde på Refstad. Alle tankene og bekymringene kom tilbake. Heldigvis slipper jeg å tenke på det nå. Men alle følelsene kom tilbake. Har veldig stor forståelse for de som bor der nå. Jeg har vært der selv.

Har noe ved mottaket forbedret seg siden den gang, og har det forandret seg til det bedre eller verre?

Jeg føler at det har blitt verre i forbindelse med frihet. Beboerne får mindre lommepenger, og lager ikke egen mat. De har ikke en gang tilgang til vaskerommet. Klær blir ødelagt. Vi kunne vaske selv. Friheten er mindre nå.

Har du noen forslag til hvordan ting kunne blitt gjort annerledes?

Vedlegg IV, side 4

Man kunne ha hatt tilgang til privat toalett på rommene og et lite kjøkken. Tilgang til å koke en kopp te selv. Internett tilgang på rommene. Det viktigste er privatlivet. Jeg tenker rommene kunne vært likere hotellrom. Samtidig burde det vært flere rom med ulike fasiliteter. For eksempel treningsrom, bibliotek osv.

Et stort kjøkken kunne føre til et felleskap mellom folk som er i samme situasjon. På kjøkkenet har man mulighet til å representere sin kultur gjennom mat og føle seg mer trygge.

Rensligheten burde jobbes med.

På grunn av mangelen på privatliv, dusjet jeg ikke på 10-15 dager. Det var stor avstand mellom mitt rom og dusjen, så det var ubehagelig å gå fra bad til rom i håndkle, det var umulig å kle på seg på badet.

Du bodde senere på et annet mottak. Hvor lå dette mottaket og hvordan type mottak var det?

Da bodde jeg på et ordinærmottak i Hammerfest i nord-norge. Først var jeg bekymret for å reise helt dit. Men det var et bra mottak med private rom med eet bad og et lite kjøkken, som en liten hybel. Det var helt grei standard, det var ikke helt rent. Teppet på gulvet var veldig skittent, men jeg la et pledd over teppet. Jeg gjorde det samme med møblene også som var veldig skitne. Men jeg hadde tilgang til privatliv og det var veldig viktig for meg. Det var deilig med shine overalt!

Jeg hadde et godt liv der, jeg fikk arbeidstillatelse etter 5 måneder. Jeg hadde ikke fått opphold, men fikk jobbe på et Hotell i hammerfest.

Sammenlignet med Refstad, hvordan var opplevelsen på dette mottaket?

Vedlegg IV, side 5

Jeg følte meg mye tryggere, jeg hadde eget rom og mer privatliv. Det var et stort område med mindre folk. Vi hadde et mottaksenter hvor vi kunne få veiledning. Det så litt ut som et hotell. Vi bodde med mange forskjellige, mest familier. Men også noen enslige kvinner og noen enslige menn.

Jeg følte meg trygg der. Men jeg hadde fortsatt noen bekymringer, men følte meg tryggere der enn på Refstad.

Hvordan brukte du tiden din på dette mottaket? Hadde du noen hobbyer eller ting du gjorde for å få tiden til å gå?

Jeg hadde ikke rett til norskkurs men jeg fikk mange bøker fra Afghanere som raskt hadde fått oppholdstillatelse. De hadde rett på norskkurs, så jeg fikk låne bøker fra dem og leste Norsk hjemme.

Jeg gikk turer til byen, handlet mat og lagde mat. Det var det jeg gjorde før jeg fikk jobb.

Da jeg fikk jobb, jobbet jeg fra 5 om morgenen til 15 på dagen. Datteren min gikk i barnehage. De jeg jobbet med var veldig glad i meg og jeg fikk mye støtte der. Økonomien var stabil. Jeg måtte betale 3800 for rommet på asylmottaket. Jeg betalte for SFO selv også.

Jeg bodde på mottaket i 9 måneder. Mottaket stengte av UDI, de fleste på mottaket ble flyttet til Kirkesnes. Men jeg jobbet og fikk bli. Jobben min tilbydde meg en leilighet. Jeg bodde videre i Hammerfest i egen leilighet i 1, 3 måneder. Jeg ble tatt veldig godt imot av alle i samfunnet, men kun systemet var imot meg. Det var tider hvor jeg følte meg dehumanisert.

Ble du kjent med andre asylbeboere der?

Vedlegg IV, side 6

Ja, jeg ble kjent mange naboer og mange med samme kultur. Jeg er fortsatt venner med mange. Det var mye fellesskap og veldig sosialt. Selv om det ikke fantes noen felles fasiliteter.

Er det noe du kunne ønske at du hadde ved det mottaket?

Kunne hatt mer fellesskap eller flere aktivitetstilbud. Det er vanskelig å huske nå, men norskkurs hadde vært bra! Med en ekte norsk-lærer. Språk er veldig viktig... dette er nøkkelen til kommunikasjon i samfunnet. Selv om en skal hjem eller får bli så taper en ikke på å lære seg et nytt språk. En kan bli en ressurs for fremtiden.

Hva tenkte du om naboene?

Mange av naboene var veldig hyggelige og kom med mye klær. Jeg føler de var veldig hyggelige i Nord-norge. Alle snakket med meg og var nysgjerrige på meg. De lurte på og om jeg trivdes der og hadde mange spørsmål om Iran. Jeg hadde derimot et dårlig inntrykk av folk i Hamar. Jeg følte på mye rasisme der. Folk ville ikke ha kontakt med meg.

Hva sitter du igjen med etter oppholdene ved de ulike mottakene? Var du motivert til å starte et nytt liv i Norge da du først flyttet fra «Hammerfest»?

Vi fra Iran har lært oss at vi blir sterkere av harde tider og vanskelige situasjoner. Jeg ble sterkere etter de vanskelige tidene. Mennesker er veldig god på å tilpasse seg situasjonene de er i. Du venner deg til kulden, eller du venner deg til varmen om du f. eks flytter til Dubai. Jeg er lykkelig nå og tar med meg all den opplevelsen som erfaring som gjør meg sterkere. Jeg vil bidra i samfunnet med positivitet og vil gjøre Norge så bra som mulig. Jeg føler meg hjemme

Vedlegg IV, side 7

i Norge, dette er mitt land. Og jeg vil bidra så godt jeg kan i dette landet. I tillegg vil jeg dele min erfaring, slik at den kan brukes til å forbedre det norske asylsystemet, for det kan virkelig forbedres.

Vedlegg V, side 1**Notater fra dokumentarer****Dokumentar - Helene sjekker inn**

Har fordommer og er helt uviten - ingen venner med ikke-vestlig bakgrunn

Sitter igjen med litt skyldfølelse for at hun hadde fordommer for menneskene hun har blitt så glad for at hun har blitt kjent med.

Hun kan reise hjem til sitt, mens de skal bli der og vente ----- VENDE er det de gjør

Generelt

Dikemark asylmottak - norsk folkehjelp, Oslo kommune, 150 beboere

Venter på asylopphold, fortsetter å bo etter opphold fordi de ikke har noen andre tilbud. Frivillig å bo der, men får lite pengestøtte til å bo andre steder.

Folk med avslag bor også der, har ikke mulighet til å utdanne seg eller jobbe uten norsk personnummer. Billigste måten å bo på

Alle lager sin egen mat, lite oppdatert kjøkken

Må ha med dopapir selv på fellestolettene

Ikke lov å låse ytterdøren - enslige kvinner i 1. etasje, de føler seg litt utrygge- det har hendt at menn lusker rundt i gangene til de enslige kvinnene om nettene - utrygt når de må på do om natten. Opplevd flere ganger. Politiet kommer i blant

jeg må tenke på sikkerheten i forbindelse med utenforstående, truende

Familier og enslige kvinner bor der og enslige menn

Ingen ansatte i helgene eller etter kl. 16.00

Ingen institusjon, men et frivillig botilbud

Kritisk at folk bor så lenge i asylmottak. En har f.eks bodd på mottak fra 2002 - 2015.

Alltid låst administrasjonsdelen - må være to for å åpne døren

kan gi uttrykk for at administrasjonsfolkene "hever" seg litt over

Vedlegg V, side 2

Får gratis mat fra kiwi med lav levetid - beboerne lager fellesmåltid. Deler ut resterende mat i resepsjonen.

resepsjon er veldig instutisjonsaktig

2-3000 kr i måneden for en enslig beboer.

PU kommer ofte om natten og henter folk som skal sendes ut av landet - om natten er alle hjemme. og det er mindre belastende å bli hentet da enn i offentlighet på dagtid.

folk lever i frykt for å bli hentet når som helst. Kan forbinde omgivelsene med usikkerhet

Jeg liker at beboerne selv er ansvarlig for nattevakt og kveldsrunder for sikkerhet.

Psykisk

En har det greit, bekymrer seg for sønnen sin som han tror er deprimert. Far er stresset - sover og spiser dårlig

har behov for beroligende omgivelser. Han røyker - røykeplass behov?

Sønnen vet ikke hva fremtiden vil bringe, så han vil ikke lære norsk og få falske forhåpninger

jeg må prøve å formidle at kunnskapen og engasjementet i bofellesskapet kan brukes i fremtiden uansett hvor.

En venter på opphold, er fra Somalia.

Jenter på skole - er flau over bosituasjonen sin. Føler ikke at de har et vanlig hjem. Slitte møbler, køyesenger, felles toaletter. De føler at de skiller seg ut fra klassekamerater.

Barnefattigdom og barna får ikke det lille ekstra. Ofte omsorgsperon for foreldrene - kan norsk og forstår systemet og samfunnet bedre enn foreldrene.

å bo i mottak kan være like traumatiserende som flukten!!

Ulykker skjer grunnet stress - hjerte og lungeredning, faller ned trapper osv.

Vedlegg V, side 3**Bygget**

Bygget er slitt med en fasade som har behov for restaurering.

Institusjonen ligner en skole

Kaos på vaskerommet - vanskelig å holde orden når så mange bor sammen

Hvite og beige vegger, noen steder flekkete/slittasje

Lite oppdatert kjøkken - møkkete kjøkken, søppel utenfor søppelkassen

når det ikke ser fint ut, er det ingen som bryr seg så veldig om hvordan det ser ut - at det skal se pent ut

Små rom, men eget kjøleskap, køyesenger

Lekerom - lite inspirerende, gamle leker, gule vegger

Noen er misfornøyde med bygget

Slitte dører

Familie på 6 - 2-roms, ett rom med 3 senger. Stue/soverom med køyeseng og sofa

Slitt do, ingen fliser. Ødelagt gulv!!

Brennpunkt - Flukt**Ep. 1**

Lever med håp. Er låst til regler. Alle har en drøm.

En flyktning planlegger ikke å bli en flyktning. Når faren for livet blir stor legger en av gårde i håp om å berge sitt liv. Hvor en skal og hva en har i vente er uklart. Men sikkerhet er målet.

Vedlegg V, side 4

På flukt står livet på vent. Ens behov er rettet mot mat og ly. Pengene blir færre mens behovene blir flere. Mat, ly og sikkerhet.

Ep. 2

“Hva de har risikert, hva de har forlatt bare for å få lov til å tømme søppelkassen din.” Leo

Ep. 3

Man må aldri dra alle under en kam. Folk er forskjellige. Akkurat som deg og meg.

Ep. 4

De reiser for å få et bedre liv. På reisen risikerer de livet. Ikke alle overlever. De som overlever blir kanskje sendt tilbake. Noen kommer seg hele veien til Norge. Noen blir utvist, men blir. Og livet blir ikke alltid bedre enn det en gang var.

Ep. 5

Vi må passe på å ønske alle velkommen. Det er det minste vi kan gjøre.

Nrk minidokumentar - Mottaket

Barna har behov for å bli sett og er ofte utagerende og krever oppmerksomhet. Barna må kjenne på stabilitet og trygghet.

Mat er en viktig del av hverdagen hvor vi mennesker pleier våre behov og føler oss menneskelige, på denne måten er matlaging og alt rundt dette superviktig. I forbindelse med

Vedlegg V, side 5

mitt prosjekt er selvstendighet og mulighet til å lage egen mat, og ha fellesmåltider super viktig da beboerne kommer fra ulike transittmottak hvor de ikke har fått mulighet til å styre sitt eget kosthold i form av matrett, tidspunkt for måltider eller medbrakt mat på rommene sine.

Asylbeboere og naboer burde ha mer kontakt. Beboerne kan føle seg usikre i nye omgivelser, av og til er et lite smil nok. Legg opp til aktiviteter som naboer kan engasjere seg i, gjerne i hagen på mottaket. Dette er viktig for asylbeboernes følelse av å føle seg velkommen.

Noen ganger kan folk bo opp til 8 personer på et rom på transittmottak. De har felles toaletter og kun kantine med fellesmåltider. Det er derfor viktig at jeg tar hensyn til behovet for privatliv og tilrettelegger for dette.

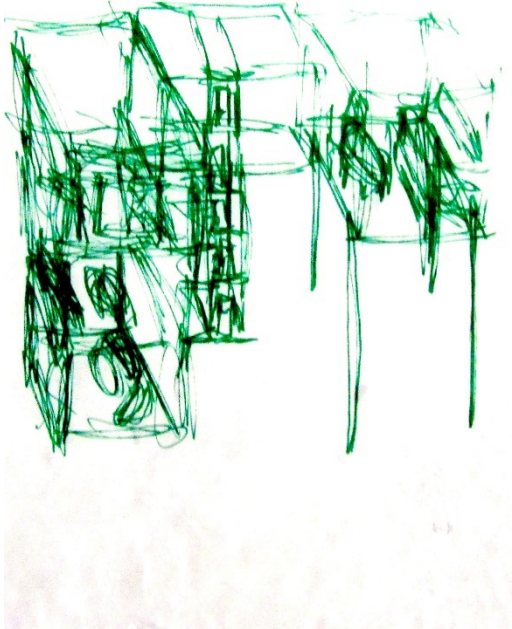
Det må tilrettelegges for rom som kan brukes til undervisning, husmøter og småeventer.

Dokumentar - Migrapolis

Når folk har fremmedfrykt på grunn av fremstillinger i media og i stedet for å løpe fra frykten så konfronterer de frykten og innser at de har ingen grunn til å frykte. En skeptisk beboer i Finnsnes protesterte mot å få et asylmottak som nabobygg. Hun søkte jobb der for å ha kontroll over sine nye "kriminelle" naboer. Det førte til et stort engasjement for å integrere beboerne i samfunnet og formidle til andre at negative holdninger til det du ikke kjenner virkelig kan være feil.

Vedlegg VII

Skisser av nybyggets arealløsninger

Legend:

- Arkitektkontor
- Rådg. Ing. Bygg
- Rådg. Ing. Elektro
- Rådg. Ing. VVS

Status: ARCHICAD 22

Tiltakshaver
Bofelleskap v.
Ekeberg hovedgård
Adresse: 0000 Stead

Prosjekt nr. 14011
Anstidsponering